

ภาษาศาสตร์ภาษาไทย

บุญเรือง ชื่นสุริยผล

ในระยะ ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา หากท่านผู้สนใจติดตามวงการหนังสือทางด้านภาษาศาสตร์ จะสังเกตได้ไม่ยากว่าหนังสือหรือวารสารภาษา/ภาษาศาสตร์ ได้มีการจัดพิมพ์ออกมาค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนหน้านี้ เท่าที่ค้นพบในระยะ ๒ - ๓ ปีดังกล่าว เช่น "ศาสตร์แห่งภาษาเอกสารทางวิชาการ" ของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ (ฉบับที่ ๑ ออกเมื่อ มกราคม ๒๕๒๓) วารสาร "ภาษาและวัฒนธรรม" ของ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล (เริ่มออกตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๔) หนังสือ "ภาษาศาสตร์เบื้องต้น" ของ อาจารย์เสาวรัตน์ คาราวงษ์ ซึ่งจัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๓ หนังสือ "ภาษาและภาษาศาสตร์" ของ อาจารย์วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ ซึ่งจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ ๓ พ.ศ.๒๕๒๔ และท้ายสุดหนังสือ "ภาษาศาสตร์ภาษาไทย" ของ อาจารย์จินดา งามสุทธิ แห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ซึ่งจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๕๒๔ เช่นกัน (ที่กล่าวมาทั้งหมดยังมีได้รวมวารสาร "ภาษาและภาษาศาสตร์" ของสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจะเริ่มออกฉบับที่ ๑ กลางปี พ.ศ.๒๕๒๕)

ถ้าฟังดูตามชื่อแล้ว "ภาษาศาสตร์ภาษาไทย" หลาย ๆ ท่านอาจจะเข้าใจว่าหนังสือเล่มนี้คงจะเกี่ยวกับการศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์เหมือน เช่น "ลักษณะภาษาไทย" ของ อาจารย์ปรีชา หิชนพงศ์ (๒๕๒๓ วิจารณ์ โดย ประทีน ๒๕๒๔) แต่ในความเป็นจริง หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของภาษาศาสตร์มากกว่าการศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ ทั้งนี้จากการพิจารณาเปรียบเทียบเนื้อเรื่องซึ่งมีด้วยกันทั้งสิ้น ๑๐ ยก ที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ภาษาไทยโดยตรง ๓ บท (๓ บทสุดท้ายของหนังสือ) อย่างไรก็ตาม มีการกล่าวอ้างถึงภาษาไทยแทรกอยู่เสมอ ๆ ทุกบท รวมทั้งที่น่าสนใจมาก คือ "การศึกษาภาษาไทย" (หน้า ๔๖-๖๔) ซึ่งแบ่งเร้นไว้ในบทที่ ๔ ตอนท้ายของหนังสือ เป็นบรรณานุกรมและภาคผนวกซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

ในบทที่ ๑ ภาษาและตัวเขียน (๑-๑๐) (ตัวเลขในวงเล็บ คือ เลขหน้า) ผู้เขียนได้แยกแยะลักษณะชนิดต่าง ๆ ของภาษา เช่น "ภาษาใบ้" "ภาษาตา" "ภาษาหู" และภาษาพูดของมนุษย์ จากนั้นผู้เขียนได้กล่าวถึง "ภาษาเขียน" รวมทั้งวิวัฒนาการจาก "ตัวเขียนโบราณ" จนมาถึง "สัทอักษรนานาชาติ" และท้ายสุด "ลำดับการอ่านตัวเขียน"

บทที่ ๒ ภาษาสากล (๑๑-๑๔) ผู้เขียนแบ่งออกเป็น ๒ หัวข้อ คือ "จำนวนภาษา" และ "ภาษาสากล" ใน "จำนวนภาษา" ผู้เขียนได้แจกแจงจำนวนภาษา (ซึ่งแบ่งย่อยออกตามทวีป) และจำนวนคนพูดออกมาเป็นตัวเลข พร้อมกับระบุเอกสารอ้างอิงประกอบ แต่เอกสารดังกล่าวตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ.๑๙๖๔ หรือเมื่อเกือบ ๒๐ ปีก่อน ดังนั้นจำนวนภาษา (ขณะนั้น) มีประมาณ ๒,๕๐๐ และจำนวนคนพูดประมาณ สามพันสองร้อยล้านคน ซึ่งตัวเลขปัจจุบันย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากทั้งจำนวนคนพูดและจำนวนภาษา (Herndon (1970 : 4 & 24) กล่าวว่า มีจำนวนภาษากว่า ๓,๐๐๐ ภาษา และ ดร.นันทนา (๒๕๒๔:๑) เขียนว่า มีจำนวนภาษาพูดอยู่มากกว่า ๔,๐๐๐ ภาษา) ส่วนใน "ภาษาสากล" ผู้เขียนเกริ่นถึงภาษาขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีด้วยกัน ๕ ภาษา คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย สเปน และจีน แต่ทั้งนี้ "มิได้หมายความว่าภาษาเหล่านี้จะเป็นภาษาสากลของทุกประเทศ" (๑๔) จากนั้นได้กล่าวถึงการคิดค้นภาษาสากล เช่น ภาษาโวลาคู เอสเปอร์ันโต และอินเตอร์ลิงกัว ซึ่งส่วนใหญ่ "ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป" ทั้งนี้เพราะ "โครงสร้างของภาษาใกล้เคียงกับภาษาตระกูลอินเดีย-ยูโรป ตัวอักษรก็ยังใช้อักษรโรมันอยู่นั่นเอง" (๑๔-๑๔)

บทที่ ๓ ถึงแม้ชื่อจะเป็น "นิรุกติศาสตร์และภาษาศาสตร์" (๒๐-๓๔) แต่ทว่าเกือบทั้งบท (ยกเว้นประมาณหนึ่งหน้าครึ่งตอนต้น) กล่าวถึงความหมายและสาขาต่าง ๆ ของภาษาศาสตร์ เช่น ภาษาศาสตร์พรรณนา ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ ฯลฯ ส่วนหนึ่งหน้าครึ่งตอนต้นอธิบายความหมายของนิรุกติศาสตร์ ในบทนี้มีรูปภาพประกอบทั้งหมด ๔ รูป แสดงให้เห็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเรื่องเสียง

บทที่ ๔ การศึกษาภาษา (๓๕-๖๖) จุดใหญ่ของบทนี้อยู่ที่ "การศึกษาเรื่องภาษาไม่ได้เป็นของใหม่ ประชาชนทางภาษาได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษามาตั้งแต่ประมาณ ๒,๐๐๐ ปีล่วงมาแล้ว" (๓๕) จากนั้นผู้เขียนท้าวความถึงการศึกษาภาษาในอดีตตั้งแต่ยุคกรีกและโรมัน

ส่วนการศึกษาภาษาในอินเดีย ซึ่ง "มีประวัติที่ยาวนานกว่าในยุโรป" (๔๒) แต่ผู้เขียนจัดลำดับไว้ทีหลังแล้วตามด้วยการศึกษาภาษาในจีน สำหรับภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ ซึ่งมีได้ให้รายละเอียดไว้ในบทที่ ๓ แต่ได้กล่าวอ้างอิงไว้ก่อน (๒๗) ปรากฏย่อ ๆ ที่นี้ บทนี้จบลงด้วย "การศึกษาภาษาไทย" (๔๖-๖๖) ซึ่งแยกออกเป็นหัวข้อย่อยตามลำดับดังนี้ ภาษาและภาษาถิ่นในประเทศไทย ตัวอักษรในสมัยพ่อขุนรามฯ ตัวอักษรในสมัยพญาลิไท ในสมัยพระนารายณ์ฯ ตัวอักษรอริยเกะ ตัวอักษรในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎฯ หนังสือแบบเรียนไทยและหลักภาษาไทย นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รวบรวมจัดพิมพ์บรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเกี่ยวกับภาษาไทย แต่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๐-๒๕๒๐ รวมทั้งสิ้น ๓๖ รายการ ซึ่งนับว่าเป็นความพยายามของผู้เขียนที่ได้รวบรวมออกมาเช่นนี้ ทำให้ผู้ที่สนใจค้นคว้าภาษาศาสตร์ภาษาไทย สามารถเปิดพจนานุกรมอ้างอิงได้ในทันที (เดิมผู้เขียนรวมบรรณานุกรมเฉพาะนี้ไว้กับบรรณานุกรมทั้งหมดของหนังสือในการจัดพิมพ์ครั้งแรก (รายละเอียดดู จินดา ๒๕๒๒ หน้า ๑๙๖-๒๗๐) ซึ่งในการจัดพิมพ์ครั้งแรกนั้นรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับภาษาไทย เขียนเป็นภาษาต่างประเทศไว้อย่างมากมาย มีประโยชน์ต่อการอ้างอิงอย่างมาก แต่ในการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒ ผู้เขียนนำมาเพียงแต่วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่เกี่ยวกับภาษาไทยแต่เขียนเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น เอกสารอื่น ๆ ที่มีใช้วิทยานิพนธ์ดังกล่าว หรือที่มีใช้เขียนเป็นภาษาอังกฤษถูกตัดทอนออกไปจากบรรณานุกรม เฉพาะนี้อย่างน่าเสียดายยิ่ง)

บทที่ ๕ การวิเคราะห์หน่วยเสียง (๖๗-๗๗) และบทที่ ๖ การวิเคราะห์หน่วยคำ (๗๘-๙๓) พูดถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิเคราะห์หน่วยเสียงและหน่วยคำ ผู้เขียนระบุเอกสารอ้างอิงที่มาของตัวอย่างอย่างเด่นชัดและจัดทำรายละเอียดไว้ เช่น ในการวิเคราะห์หน่วยเสียงจะต้องมี ๑. รวบรวมข้อมูลทางภาษา (๖๘) ๒. ทำแผนภูมิเสียง (๖๙) ๓. หาเสียงคู่ที่สงสัย (๗๑) และ ๔. พิจารณาเสียงที่สงสัยซึ่งมีหลักการ ๓ ประการด้วยกัน (๗๓-๗๗) ส่วนในการวิเคราะห์หน่วยคำ ถึงแม้ในรายละเอียดจะไม่มากเท่ากับการวิเคราะห์หน่วยเสียง หรือไม่มากกว่าของอาจารย์อุดม (๒๕๑๙, หน้า ๑๒๗) แต่ก็ได้ให้ตัวอย่างไว้ถึง ๒ ตัวอย่างประกอบเพื่อช่วยให้เข้าใจได้ดีขึ้น นอกจากนั้นในตอนต้นบทที่ ๖ นี้ ก็ได้กล่าวถึงประเภทของภาษาซึ่งพิจารณาจากโครงสร้างของคำ ซึ่งแบ่งออกเป็นภาษาคำโดด ภาษามีสัทพยางค์ ภาษาคำติดต่อ และภาษากำกวมมากพยางค์

บทที่ ๗ การวิเคราะห์ประโยค (๔๔-๑๑๕) ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึง "ความหมายของประโยค" แล้วจากนั้นจึงเริ่มเข้าสู่การวิเคราะห์ประโยคในยุคต่าง ๆ รวมทั้งตัวอย่างประกอบ เริ่มตั้งแต่ กลุ่มดั้งเดิม กลุ่มโครงสร้าง ซึ่ง "บลูมฟิลด์ ชาวอเมริกัน เป็นผู้ตั้งทฤษฎีโครงสร้างนี้ร่วมกับนักภาษาศาสตร์อื่น ๆ" (๔๗) ทฤษฎีปริวรรต ซึ่ง "เริ่มเป็นที่สนใจของนักภาษาศาสตร์เป็นอย่างมากเมื่อชอมสกีได้เขียนหนังสือ Syntactic Structures ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐" ทฤษฎีไวยากรณ์การก โดยมี "ฟิลล์มอร์ เป็นผู้นำ" เริ่มต้นเมื่อ ๒๕๑๑ และจบลงด้วยทฤษฎีแทกมิมิค ความจริงในส่วนของแทกมิมิค ศาสตราจารย์ ไลค์ เขียน Language in Relation to a Unified Theory of Human Behavior (III) เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๔ หรือ พ.ศ. ๒๕๓๗ (ปีพิมพ์มีได้ระบุไว้ใน "ภาษาศาสตร์ภาษาไทย") ซึ่งถ้าเทียบกับทฤษฎีปริวรรตข้างบนแล้ว แทกมิมิคต้องมาก่อนทฤษฎีปริวรรตอย่างไม่น่าเป็นปัญหา แต่จากการเรียงลำดับให้แทกมิมิคอยู่ท้ายสุด อาจจะแลดูขัด ๆ ในเรื่องของลำดับเวลาที่ทฤษฎีกำเนิดขึ้น นอกจากนี้ตัวอย่างการวิเคราะห์ประโยคด้วยระบบแทกมิมิคทั้งภาษาอังกฤษและไทย ยังไม่ถูกต้องนัก เช่น ตัวอย่างภาษาอังกฤษ หน้า ๑๑๓ บรรทัดสุดท้าย "Locational slot ซึ่งเป็น Relater axis" ที่ถูกควรเป็น "... ซึ่งเป็น Relater Axis Phrase" หรือภาษาไทย หน้า ๑๑๔-๑๑๕ "ระดับวลี" ควรวิเคราะห์หน้าวลี ๒ แบบ คือ (๑) "เด็ก คนนี้" และ (๒) "นกสองตัว"

สำหรับ (๑) วิเคราะห์แล้วในหน้า ๑๑๕ แต่ไม่ถูกต้องที่จะเขียนว่า

$$n = \text{nnuc:ns} + \text{cln:cl} + \text{aj:ajp}$$

ทั้งนี้เพราะ (๑) เป็นนามวลี และเมื่อเป็นวลี สัญลักษณ์ช่อง ต้องเขียนด้วยอักษรตัวใหญ่เสมอ

(Elson and Pickett, 1969 : 75) และอีกประการ "nnuc:ns" ที่ถูกควรจะเป็น

"H:n" ทั้งนี้เพราะระดับวลี "เป็นระดับที่จะวิเคราะห์กลุ่มของคำที่ไม่ใช่ประโยคเป็นคำต่าง ๆ"

(๑๑๓) ถ้าหากเขียนว่า "nnuc:ns" ดังกล่าวจะเป็นระดับรากคำไป ดังนั้นหากจะเขียนสูตรสำหรับ (๑) ใหม่ อาจจะออกมาในรูป $N_1 = +H:n + \text{Cln:cl} + \text{Det:det}$

สำหรับ (๒) ซึ่งมีไควเคราะหั้น ไควขอเสนอสูตรไว้ดังนี้

$$N_2 = H:n + Qn:qn + Cln:cl$$

Det:det - คำเต็มคือ Determiner slot เติมด้วย determiner ส่วน Qn:qn คือ Quantifier Slot เติมด้วย quantifier (ใช้ตาม Cook, 1969 : 107)

บทที่ ๘ ระบบวากยสัมพันธ์ของภาษาไทย (๑๑๖-๑๓๖) บทที่ ๙ ประโยคกรรมในภาษาไทย (๑๓๗-๑๕๖) และบทที่ ๑๐ การวิเคราะห์ความหมายของคำ (๑๕๗-๑๖๔)

บทสุดท้าย ๓ บทนี้นับว่าเป็นการศึกษาภาษาศาสตร์ภาษาไทยอย่างแท้จริง แต่ทว่าจำกัดขอบเขตเฉพาะลักษณะการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคในภาษาไทย และโครงสร้างความหมายของคำไทย ในบทที่ ๘ ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงความหมายของประโยค แล้วจึงเริ่มการวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ของภาษาไทย โดยในรายละเอียดชี้ให้เห็นถึงลักษณะการวิเคราะห์ด้วยระบบต่าง ๆ พร้อมตัวอย่างประกอบ นับตั้งแต่ยุค "ทฤษฎีกลุ่มดั้งเดิม" (๑๑๗) ซึ่งหมายถึงพระยาอุปกิตศิลปสาร "ทฤษฎีโครงสร้าง" (๑๒๒) ซึ่งได้ยกตัวอย่างวิทยานิพนธ์ ของ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์ "กลุ่มทฤษฎีปริวรรต" (๑๒๔) ของ ดร.เฉลา ไชยรัตนะ และ ดร.อุดม วโรตม์สิขจิตต์ "ทฤษฎีไวยากรณ์การก" (๑๓๒) ของ ดร.กัญญาสินธวานนท์ (ในหนังสือเขียนผิดเป็น "กาญจนา สินธวานนท์") ส่วนกลุ่ม "ทฤษฎีแทกมิก" ของ ดร.ปัทมาชะ เปรมพงษ์ และ ดร.วินิจ พิณอักษร มิได้กล่าวถึง "เนื่องจากวิทยานิพนธ์ดังกล่าวไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ จึงไม่สามารถนำรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้มากล่าวได้" (๑๓๖)

บทที่ ๙ เป็นการวิเคราะห์ประโยคกรรมในภาษาไทยอย่างละเอียดมาก สำหรับผู้เขียนแล้ว ประโยคกรรม "คือประโยคที่ประธานของประโยคมิได้เป็นผู้กระทำ" (๑๓๗) และแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ก. ที่มีความหมายในทางที่ไม่ดีหรือทางลบ และ ข. ที่มีความหมายเป็นกลางหรือความหมายในทางที่ดี ซึ่งในรายละเอียดปลีกย่อยยังสามารถแบ่งย่อยออกไปได้อีก ที่ปรากฏเป็นจุดเด่นอีกประการหนึ่งในบทนี้คือ มีตัวอย่างประโยคประกอบให้เห็นอย่างเด่นชัดเสมอ สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ทันที เป็นต้นว่า ประเภทย่อย

ที่ ๓ ของประเภท ก.-ข้างบนเรียกว่า "ลักษณะโครงสร้างของประโยคเป็นประโยคประธาน แต่ความหมายเป็นประโยคกรรม" ซึ่งมีตัวอย่างประกอบ คือ ขามแตก หนังสือขาด และ ปากกาหาย "จะเห็นว่าทั้ง ขาม หนังสือ และปากกา ล้วนเป็นผู้ถูกกระทำทั้งสิ้น" (๑๔๗) สำหรับบทสุดท้าย ผู้เขียนได้นำผลงานการวิเคราะห์ความหมายในภาษาไทยของ ดร.โรนัลด์ เกตติง มาเสนอไว้บางตอน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นครั้งแรกที่มีการเสนอตัวอย่างผลงานของ ดร.เกตติง ตีพิมพ์ออกมาในภาคภาษาไทย ผู้เขียนกล่าวในตอนท้ายว่า (๑๖๔) "การวิเคราะห์ภาษาไทยในด้านความหมายยังไม่ค่อยมีผู้ศึกษากันมากนัก..." "...ในขณะนี้ นับได้ว่าอยู่ในขั้น เริ่มแรกซึ่งจะ เป็นประโยชน์ให้นักภาษาของไทยได้พยายามศึกษาค้นคว้าต่อไป..."

สำหรับในส่วนของบรรณานุกรมนั้น อาจจะปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะมี เอกสารบางชิ้นตกบรรณานุกรมไป เป็นต้นว่า Webster's New World Dictionary of the American, Mario Pei, และ John B. Carroll ซึ่งอ้างอิงไว้ในหน้า ๖, ๒๑, และ ๓๐ ตามลำดับ นอกจากนี้ "Lyon, John" (๑๗๐) ควรจะเป็น "Lyons, John" ซึ่งเดิม (๑๑๖) เขียนถูกต้องแล้ว อย่างไรก็ตาม จัดได้ว่าบรรณานุกรมกว้างขวางมากอันยังผลให้มีประโยชน์อย่างมากต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาในรายละเอียดของเรื่องที่ตนสนใจ ส่วนภาคผนวกเป็นแบบฝึกหัดการวิเคราะห์หน่วยเสียงและหน่วยคำ ซึ่งมีด้วยกันทั้งสิ้น ๒๔ แบบฝึกหัด ส่วนใหญ่นำมาจากเอกสารที่ระบุไว้แล้วในบทที่ ๕ และ ๖ แต่ทว่าในภาคผนวกมิได้อ้างอิงถึง ซึ่งอาจจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านต่อไปได้ หากกล่าวซ้ำอีกครั้งถึงแหล่งที่มาของข้อมูล เหล่านี้

ท้ายสุด เรื่องของการพิมพ์ ซึ่งมีการพิมพ์ผิดอยู่บ้าง เท่าที่ตรวจพบ เช่น

หน้า ๔ "สัญลักษณ์ของสัญลักษณ์"

" ๔ "เทพเจ้าโรธ (Thoth)"

" ๒๑ บรรทัดที่ ๕ "Linguistics"

หน้า ๒๒ "ฉะนั้น ภาษาศาสตร์ก็คือกา ษาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์" (เข้าใจว่าตกคำว่า

"ภาษา" หลังคำว่า "การศึกษา ")

" ๓๔ "eneny"

" ๔๗ "พุทธศาสนาได้แผ่เข้าสู่"

" ๕๔ "หลักที่ ๔...(ปาะมาณ พ.ศ.๑๙๔๔)"

"หลักที่ ๑๑ ศีลาจาริก..."

"หลักที่ ๔๕"

" ๕๕ "เพื่อนรามาณกานหงมหาราช"

" ๕๗ "พ.ศ.๒๔๖๐"

" ๑๔๓ ย่อหน้าสุดท้าย บรรทัดแรก "บ้าน"

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าหนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของภาษาและภาษาศาสตร์รวม ๗ บท (จาก ๑๐ บท) ส่วนที่เหลือเกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ภาษาไทยโดยตรง ซึ่งผู้เขียนได้พยายามค้นคว้ารวบรวมตัวอย่างจากวิทยานิพนธ์ประกอบเสมอ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่เคยได้พบเห็นลักษณะการวิเคราะห์ภาษาไทยด้วยระบบหรือทฤษฎีต่าง ๆ ได้รับความรู้กว้างขวางขึ้นอย่างมาก แม้ว่าจะยังไม่ละเอียดลึกซึ้ง สิ่งนี้ดูเหมือนจะเป็น เป้าหมายใหญ่ของผู้เขียนในส่วนของบทที่ ๘-๙-๑๐ ผู้เขียนพยายามเผยแพร่การศึกษาค้นคว้าภาษาไทยด้วยระบบต่าง ๆ ตามที่ตนตั้งใจไว้ "เป็นที่น่าเสียดายว่าการวิเคราะห์ภาษาไทยในแนวใหม่จะรู้กันเฉพาะชาวต่างประเทศเท่านั้น ถ้าหากงานดังกล่าวได้แปลเป็นภาษาไทย การศึกษาวิเคราะห์ภาษาไทยของเราจะกว้างขวางน่าเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง" (๑๑๕)

ดังนั้นหนังสือภาษาศาสตร์ภาษาไทยจึงจัดเป็นหนังสือภาษาศาสตร์เบื้องต้นที่เป็นภาษาไทยอีกเล่มหนึ่ง แตกต่างจากที่มีการจัดพิมพ์มาก่อนแล้ว ถ้าหากจะกล่าวว่า ดร.อุดม (๒๕๑๔) มีจุดพิเศษที่ "ตรรชนิคำ" ท้ายเล่ม และ ดร.วิไลวรรณ (๒๕๒๔) ที่มีปทานุกรมคำศัพท์เฉพาะทางภาษาศาสตร์ (๑๖๗-๑๙๗) ของอาจารย์จินดาเล่มนี้ มีจุดเด่นที่ บรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ปริกฤา เอก (๖๓-๖๕) รวมทั้งการใช้เชิงอรรถเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ และมีตัวอย่าง

ทฤษฎีประกอบอย่างค่อนข้างมาก ถ้าหากไม่พิจารณาถึงสิ่งบกพร่องที่ปรากฏอยู่บ้าง (เช่น ตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาไทยด้วยไวยากรณ์แบบนิรุกติศาสตร์ เอกสารอ้างอิงตบรวมนุกรม และการพิมพ์ผิด) สามารถกล่าวได้ว่าผู้เขียน บรรลุเจตจำนงที่เขียนเล่มนี้ขึ้นแล้ว "ผู้เขียนตั้งใจให้เป็นความรู้ทั่วไปสำหรับผู้สนใจวิชาภาษาศาสตร์" (คำนำ) และเป็นที่คาดหวังได้ว่าหนังสือเล่มนี้ "จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจวิชาภาษาศาสตร์และวิชาภาษาไทยโดยทั่วกัน" (คำนำ)

เอกสารอ้างอิง

- จินดา งามสุทธิ. ๒๕๒๒. ภาษาศาสตร์ภาษาไทย. กาฬสินธุ์, จินตลักษณ์การพิมพ์.
- นันทนา กำนันวิวัฒน์. ๒๕๒๕. "บทบาทของวิชาสัทศาสตร์ที่มีต่อวิชาภาษาศาสตร์"
- ประทีน พิมพ์สาร. ๒๕๒๕. วิจารณ์ลักษณะภาษาไทย ของ ปรีชา หิชนพงศ์, ภาษาและภาษาศาสตร์ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ หน้า
- ปรีชา หิชนพงศ์. ๒๕๒๓. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. ๒๕๒๕. ภาษาและภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุดม วโรตม์ลิขิตต์. ๒๕๑๔. ภาษาศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Cook, Walter A., S.J. 1969. Introduction to Tagmemic Analysis. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Elson, Benjamin; and Pickett, Velma. 1969. An Introduction to Morphology and Syntax. Santa Ana, Calif.: SIL.
- Herndon, Jeanne H. 1970. A Survey of Modern Grammars. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.